

Specyfika think tanków

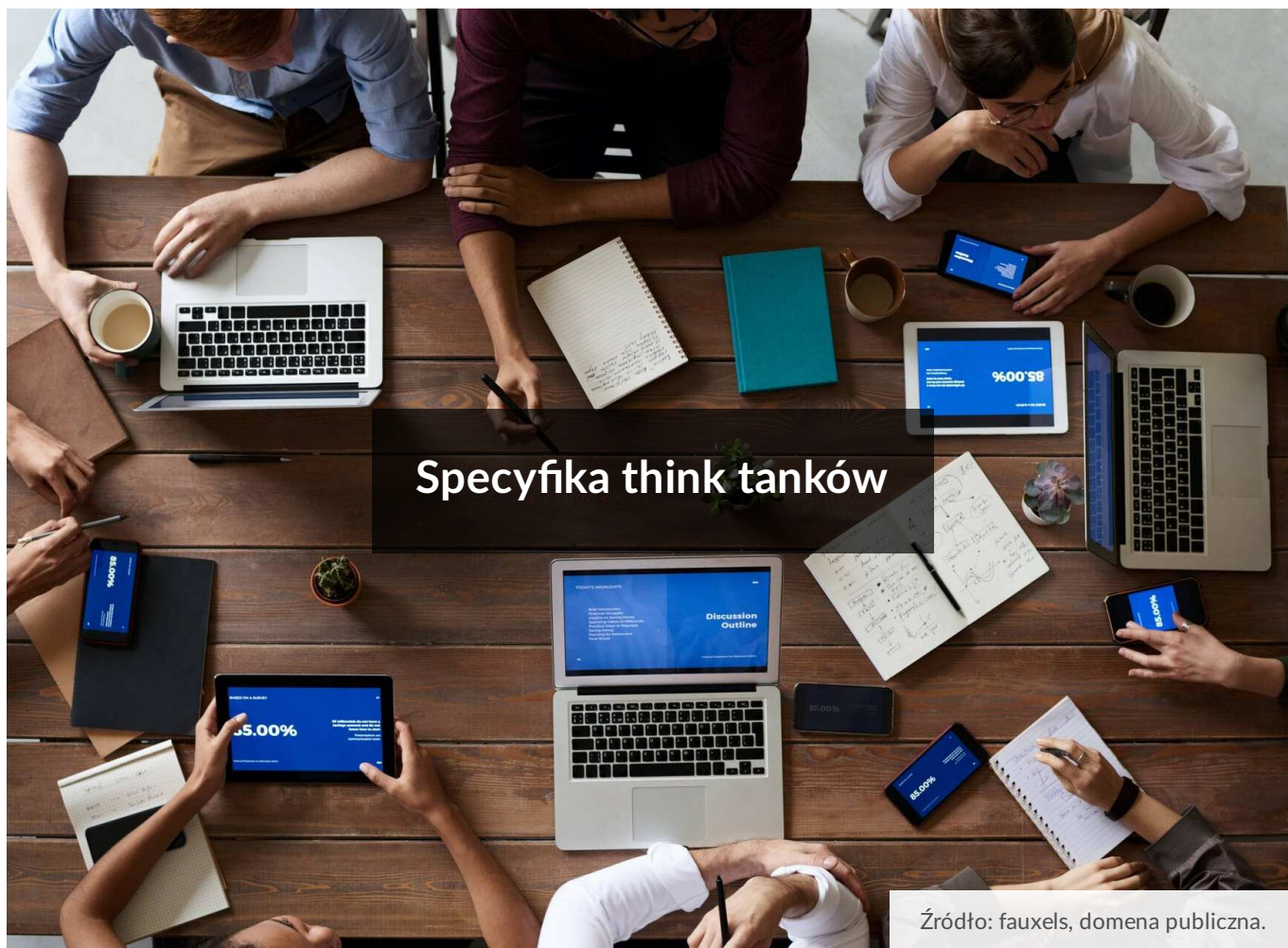
- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Animacja
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: Aleksander Łaszek, *Dlaczego powinniśmy interesować się długiem publicznym?*, dostępny w internecie: dlugpubliczny.org.pl [dostęp 23.11.2021 r.].
- Źródło: Marcin Michał Wiszowaty, *Think tanki a lobbying. Rozważania na tle problemu regulacji prawnej lobbingu w USA, Unii Europejskiej i Polsce*, [w:] Ośrodek Analiz

Polityczno-Prawnych, *Zagadnienie think tanków w ujęciu interdyscyplinarnym*, Gdańsk 2012, s. 18–19.

- Źródło: Wojciech Orliński, *AAAA ideę sprzedam, bardzo drogo*, „Książki. Magazyn do czytania” 2017, nr 3, s. 52.
- Źródło: Eric Johnson, James McGann, *Comparative Think tanks, Politics and Public Policy*, Northampton 2005, s. 14–16.
- Źródło: *Think tank*, dostępny w internecie: wikipedia.org [dostęp 27.04.2020 r.].
- Źródło: Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego, *O fundacji*, dostępny w internecie: pulaski.pl [dostęp 27.04.2020 r.].

« Wojciech Orliński

AAAA ideę sprzedam, bardzo drogo

Liderzy opinii i think tanki są dziś na fali wznoszącej, a intelektualiści i uniwersytety – na fali opadającej. Tu prestiż, bająnskie sumy oraz realny wpływ na politykę i opinię publiczną; tam cięcia, frustracja i publikacje w hermetycznych periodykach. Ale czy ta zmiana jest dobra?

Źródło: Wojciech Orliński, *AAAA ideę sprzedam, bardzo drogo*, „Książki. Magazyn do czytania” 2017, nr 3, s. 52.

Czym są think tanki? Czy ich działalność jest potrzebna? Zastanów się nad specyfiką tych instytucji oraz ich znaczeniem dla życia politycznego i opinii społecznej.

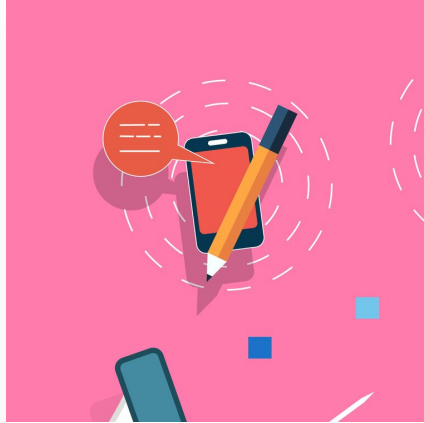
Twoje cele

- Zdefiniujesz pojęcie think tanków.
- Przeanalizujesz zakres działalności think tanków.
- Ocenisz znaczenie think tanków dla życia społecznego i politycznego.

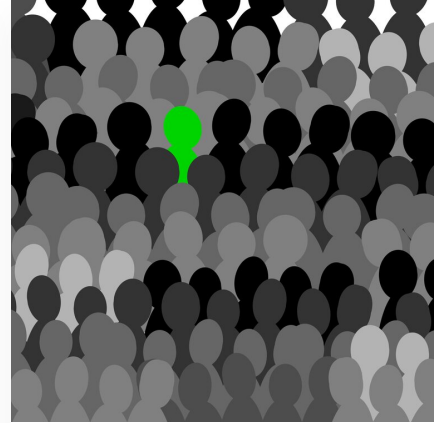
Dla zainteresowanych

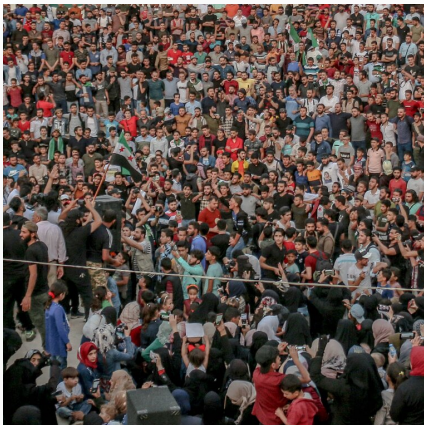
Kapitał społeczny

Marketing społeczny

Ruchy społeczne, cz. 1

Kształtowanie się opinii publicznej

Wpływ opinii publicznej na decyzje polityczne

Przeczytaj

Czym są think tanki?

Organizacje zwane **think tankami** w krajach anglosaskich, a szczególnie Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, funkcjonują od wielu dziesięcioleci. Trudno przetłumaczyć ten termin na język polski. Znaczy on dosłownie „zbiornik myśli” albo „myślący czołg”. Z tego powodu lepiej mówić o think tankach jako o organizacjach eksperckich.

Zwykle powstają one w środowiskach związanych z nauką. Tworzą je uczelnie czy całe grupy naukowców lub specjalistów. Ich celem jest poszukiwanie sposobów rozwiązania problemów społecznych, udział w debacie publicznej oraz wspieranie organów zarówno władzy centralnej, jak i samorządów lokalnych, poradą opartą na wcześniej przeprowadzonych badaniach lub dyskusji (*consulting*). Czasem więc nazywa się je „uniwersytetami bez studentów”.

Think tanki mogą, ale nie muszą, mieć status organizacji pozarządowych.

Jak myślisz, dlaczego w nazwie think tanków występuje pojęcie „czołgu” (ang. *tank*)?

Źródło: Skitterphoto, domena publiczna.

Czym zajmują się think tanki?

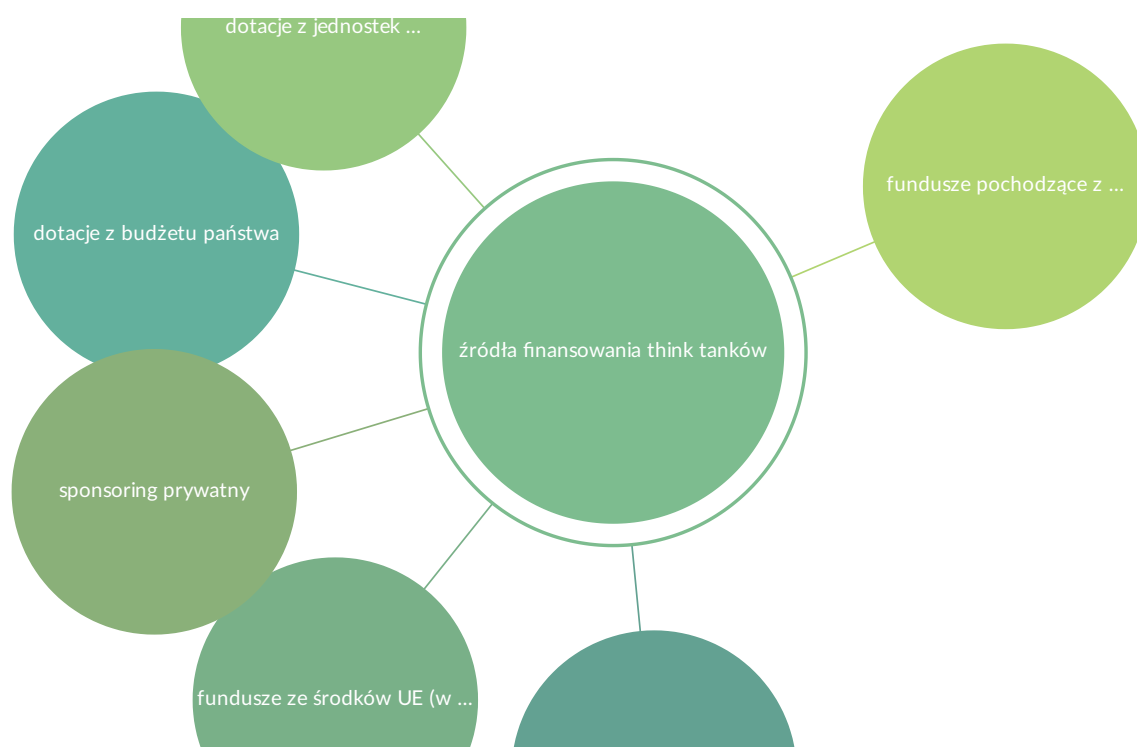
Think tanki są zazwyczaj zespołami interdyscyplinarnymi. Należą do nich zwykle przedstawiciele różnych dyscyplin nauki (np. prawnicy, socjologzy, ekonomiści, specjaliści

od administracji, ochrony środowiska) oraz praktycy (np. urzędnicy). Prowadzą one badania dotyczące problemów społecznych czy ekonomicznych powiązanych ze światem polityki.

Innym aspektem działalności think tanków jest komunikacja społeczna. Ich przedstawiciele biorą często udział w debatach, rozmowach. Starają się też wyjaśniać specyfikę zjawisk czy procesów, które zachodzą w społeczeństwie jego członkom, tym samym stają się konstruktywnymi krytykami działań organów władzy. Przez to obecni są ciągle w mediach. Ich wypowiedzi można wysłuchać w programach telewizyjnych, radiowych czy znaleźć w internecie.

Finansowanie think tanków

Działalność think tanków jest finansowana zwykle z wielu źródeł, wśród których można wyróżnić:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Problem think tanków polega na tym, że deklarując niezależność, mimo wszystko funkcjonują w środowisku wyżej przedstawionych powiązań finansowych. Jednak podmiot finansujący nie powinien wpływać na prowadzone badania i ich wyniki, nawet jeśli je zlecił. Inaczej niezależność think tanku zostałaby naruszona.

Czy na pewno niezależne?

☞ Marcin Michał Wiszowaty

Think tanki a lobbying. Rozważania na tle problemu regulacji prawnej lobbyingu w USA, Unii Europejskiej i Polsce

[Think tanki twierdzą - dop. red.] że są politycznie niezależne i oferują bezstronnie oraz bezinteresownie wiedzę ekspercką. Gwarancją ich intelektualnej uczciwości, a tym samym wiarygodności jest fakt pozyskiwania środków na działalność z wielu różnych źródeł. Krytycy twierdzą jednak, że współczesne think tanki nie tylko nie są bezstronne, ale na ogół mocno związane z konkretnymi poglądami politycznymi i ideologicznymi. Praktyka ich działalności opiera się raczej na uzasadnianiu stawianych tez niż ich weryfikacji, przez co mają więcej wspólnego z grupami interesów finansowanymi ze środków korporacji biznesowo-przemysłowych, skupionymi na aktywizmie politycznym i propagandzie niż z działalnością akademicką typową dla instytucji naukowych.

To, że think tanki wywierają wpływ na bieżące decyzje polityczne jest faktem, podobnie jak to, że niektóre think tanki są wykorzystywane przez **lobbystów** dla wspierania ich celów.

Źródło: Marcin Michał Wiszowaty, *Think tanki a lobbying. Rozważania na tle problemu regulacji prawnej lobbyingu w USA, Unii Europejskiej i Polsce*, [w:] Ośrodek Analiz Polityczno-Prawnych, *Zagadnienie think tanków w ujęciu interdyscyplinarnym*, Gdańsk 2012, s. 18-19.

Think tanki w Polsce

Pierwszym polskim think tankiem był działający w latach 1943 – 1947 Komitet Ziemi Wschodnich, ale działalność tego typu grup upowszechniła się dopiero po 1989 r.

Jest to sektor jeszcze mało znany opinii publicznej, choć wart zauważenia. Ich sprawna działalność może pomóc w dobrym funkcjonowaniu demokracji i podejmowaniu trafnych decyzji przez polityków.

W Polsce działa kilkadziesiąt organizacji tego typu. Przykładowe think tanki to:

- Forum Obywatelskiego Rozwoju;
- Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych;
- Centrum im. Adama Smitha;

- Fundacja im. Stefana Batorego;
- Centrum Stosunków Międzynarodowych;
- Instytut Kościuszki;
- Instytut Sobieskiego;
- Instytut Spraw Publicznych;
- Instytut Spraw Zagranicznych;
- Ośrodek Myśli Politycznej.

Słownik

lobbying

czynności podejmowane w celu uzyskania korzystnej dla zlecającego je decyzji organów państwowych lub korzystnego zapisu w aktach prawnych; może być działalnością zarobkową

think tank

organizacja, która prowadzi autonomiczną, upowszechnianą na forum publicznym działalność analityczną i/lub badawczą, wraz z uwzględnieniem doradztwa i rekomendacji w zakresie szeroko rozumianej polityki publicznej, której zamiarem jest wywieranie wpływu na rzeczywistość społeczno-polityczną

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i wykonaj ćwiczenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DdOH2xqVc>

Oprac. na podst.: Eric Johnson, James McGann, *Comparative Think tanks, Politics and Public Policy*, Northampton 2005; Diane Stone, *Capturing the Political Imagination. Think Tanks and the Policy Process*, London – Portland 2005.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Think tanki - klasyfikacja i cechy charakterystyczne.

Ćwiczenie 1

Wybierz jeden z think tanków działających w Polsce i opisz zakres jego działalności.

Ćwiczenie 2

Zastanów się, czy think tanki powinny zajmować się lobbingsiem. Swoje stanowisko uzasadnij minimum dwoma argumentami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj ćwiczenie.

Oprac. na podst.: Piotr Zbieranek, *Struktura polskiego sektora organizacji typu think tank w świetle badań empirycznych. Przyczynek do opisu polskiego modelu think tanku*, [w:] *Zagadnienie think tanków w ujęciu interdyscyplinarnym*, red. Tomasz Bąkowski, Jakub H. Szlachetko, Gdańsk 2012, s. 93.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z materiałem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

Konrad Adenauer Stiftung

Źródło: קונראד אדנאואר, licencja: CC BY-SA 4.0.

Fundacja Konrada Adenauera to niemiecka organizacja pozarządowa o profilu chadeckim, powiązana z Unią Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU). Fundacja w 98,3% jest finansowana ze środków publicznych (wpłaty rządu federalnego i krajów związkowych), pozostałe wpłaty pochodzą z opłat uczestników oraz darowizn prywatnych.

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego

O fundacji

Cele strategiczne Fundacji Pułaskiego na lata 2017–2021

1. Silna demokracja i rządy prawa w Polsce.
2. Współpraca transatlantycka i integracja europejska.
3. Współpraca w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego, zwłaszcza w obszarze zadań z zakresu kolektywnej obrony i wzmacnianie obecności Sojuszu na terytorium Polski.
4. Silne i sprawne Siły Zbrojne RP, których rozwój oparty jest na właściwym finansowaniu oraz planowaniu i konsekwentnym realizowaniu planów modernizacyjnych.
5. Polityka otwartych drzwi w strukturach zachodnich, zwłaszcza w kontekście Ukrainy i Gruzji.
6. Polska jako wiarygodny podmiot na scenie międzynarodowej, z silną pozycją w organizacjach międzynarodowych.
7. Aktywna polityka Polski i większe zaangażowanie w rozwiązywaniu konfliktów międzynarodowych oraz kwestie pokoju i stabilizacji.
8. Dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw surowców energetycznych.
9. Świadomość społeczna w zakresie nowych zagrożeń, m.in. z zakresu cyberbezpieczeństwa i dezinformacji.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *Think tank*

W założeniu, think tanki służą tworzeniu pomostu pomiędzy światem akademickim a publicznym, lecz w praktyce komentatorzy i badacze zauważają postępujące upolitycznienie tych instytucji. Wiele organizacji nazywających się think tankami prowadzi według nich w istocie zamaskowany lobbing polityczny, podpierając się autorytetem nauki. Jak twierdzi np. George Monbiot, felietonista „The Guardian”, czy ekonomista Paul Krugman, taki stan rzeczy i niska transparentność organizacji ukrywa przed społeczeństwem, że rzekomi niezależni eksperci są motywowani ideologicznie i finansowani przez grupy interesu. Monbiot stwierdza, że lewicowe think tanki są bardziej otwarte, i narażają się przez to na ataki polityczne, natomiast instytucje prawicowe ukrywają często źródła wsparcia.

Badania naukowe i śledztwa dziennikarskie częściowo potwierdzają te obserwacje. Przykładowo, w przeglądzie artykułów na temat badań krytycznych wobec zjawiska zmiany klimatu, media amerykańskie w 2/3 przypadków nie podały, że publikacje źródłowe nie pochodzą z czasopism naukowych poddanych recenzji naukowej, ale z organizacji sponsorowanych przez przemysł energetyczny. W badaniu popularnonaukowej literatury sceptycznej wobec zmiany klimatu, stwierdzono że publikacja 92% pozycji była związana z konserwatywnymi think tankami. Analogiczne problemy wykryto w nurcie badań ekonomicznych nad płacą minimalną, gdy głośne krytyczne badanie Neumarka i Waschera okazało się sponsorowane i oparte na wybiórczych danych dostarczonych przez think tank

Employment Policy Institute, prowadzony przez firmę świadczącą usługi PR dla branży restauracyjnej.

Badanie dotyczące mechanizmu wpływów think tanków typu „orędowniczego” w USA sugeruje, że nie miały one bezpośrednio dużego wpływu na polityków, natomiast oddziałują na media i wyborców.

Źródło: *Think tank*, dostępny w internecie: wikipedia.org [dostęp 27.04.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Specyfika think tanków

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

VI. Społeczeństwo obywatelskie i kultura polityczna.

Uczeń:

3) charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia specyfikę think tanków.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje pojęcie think tanków;
- analizuje działalność think tanków;
- ocenia działalność think tanków.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- śniegowa kula;
- debata za i przeciw;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
2. Uczniowie na tablicy piszą hasło „think tank”, a następnie metodą burzy mózgów wypisują swoje skojarzenia z tym hasłem.
3. Śniegowa kula. Uczniowie w parach ustalają, na podstawie skojarzeń wypisanych na tablicy, definicję think tanku, zapisują ją na karteczce. Potem łączą się w czwórki i ósemki pracujące dalej nad definicją. Na koniec wspólnie decydują i wybierają definicję spośród zaproponowanych.

Faza realizacyjna

1. Praca z animacją. Uczniowie zapoznają się z treścią materiału, zwracając uwagę na klasyfikację i cechy charakterystyczne think tanków. Następnie analizują sposoby finansowania tych organizacji (sekcja „Przeczytaj”). Wynotowują najistotniejsze informacje. Rozmawiają na temat zależności między finansowaniem a cechami think tanków. Rozmowę podsumowuje wybrana osoba.
2. Podział na dwie grupy. Pierwszy zespół przygotowuje argumenty za skutecznością i potrzebą działalności think tanków, natomiast druga szuka kontrargumentów.
3. Debata za i przeciw. Uczniowie siadają naprzeciwko siebie i dyskutują. Po zakończonej polemice nauczyciel pyta, czy ktoś chce zmienić grupę i daje na to czas. Następnie wyznaczona osoba podsumowuje debatę.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia do multimedium i omawiają w parach swoje odpowiedzi.
2. Uczniowie dokończają zdanie: „Think tanki są jak..., ponieważ...”.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują wskazane ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Tomasz Bąkowski, Jakub H. Szlachetko (red.), *Zagadnienie think tanków w ujęciu interdyscyplinarnym*, Gdańsk 2012.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą zapoznać się wcześniej z animacją i wykonać na jej podstawie mapę myśli.